

СТАНОВИЩЕ

ОТ ПРОФ. Д-Р ТАТЯНА СИМЕОНОВА ИВАНОВА, Д.М.

ЧЛЕН НА НАУЧНО ЖУРИ СЪГЛАСНО ЗАПОВЕД Р-109-236 ОТ 17.05.2018Г. И ОПРЕДЕЛЕНА
ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА СТАНОВИЩЕ СЪГЛАСНО ЗАПОВЕД Р-109-262 ОТ 25.05.2018Г .

**ОТНОСНО: ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА НАУЧНАТА СТЕПЕН „ДОКТОР
НА НАУКИТЕ“**

**В ОБЛАСТ НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ 7. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СПОРТ,
ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 7.4. ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ**

**ТЕМА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД: „СУПЕРВИЗИЯ И НАСТАВНИЧЕСТВО В
СЕСТРИНСТВОТО“**

АВТОР: ПРОФ. СОНЯ КОЛЕВА ТОНЧЕВА, Д.М.

1. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ

Дисертационният труд с автор проф. Соня Колева Тончева на тема „**Супервизия и наставничество в сестринството**“ за присъждане на научната степен „ Доктор на науките“ е обсъден и насочен за защита от разширен катедрен съвет на Катедра „Здравни грижи“ към Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов“, гр. Варна.

Предоставеният ми комплект материали на хартиен и електронен носител е в пълно съответствие с изискванията на Правилника на МУ – Варна. Всички документи са подготвени и представени изрядно.

Авторката на дисертационния труд проф. Тончева е родена през 1960 г. и се представя с една забележителна биография на академично израстване – завършва 1981 г. специалността детска медицинска сестра, след това през 1988 г. Специалността Биология (магистър), през 2001 г. Специалността Социални дейности (магистър). През 2003 г. ѝ е присъдена ОНС „Доктор“, през 2005 г. ѝ е присъдено научното звание „Доцент“, а през 2013 г. заема академичната длъжност „Професор“ към МУ, Варна. През 2007 г. има придобита специалност по Медицинска педагогика.

Заемала е различни ръководни длъжности през този период и от 2015 г. до момента е Директор на Филиал Шумен към Медицински университет, Варна.

Научната ѝ продукция е представена от 2 монографии, 1 учебник, 5 учебни пособия, 90 научни статии и 50 изнесени доклади на научни форуми.

Ръководител е на 11 успешно защитили докторанти, в момента е ръководител на 8 докторанти. Член е на различни престижни асоциации, експерт на НАОА, на ДООИ, член на работни комисии по оценка на здравни технологии, национален консултант по

здравни грижи, член на УС на БАСЗГ, член е на редколегии на научни списания, вкл. и на международни, както и носител на редица престижни научни награди.

2. ОЦЕНКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд съдържа 252 страници и е структуриран в 5 основни глави. Онагледен е със 102 фигури, 1 таблица и включва 5 приложения. В библиографския списък са включени 257 литературни източника, от които 180 на латиница, както и 5 интернет източника.

Актуалността на темата на дисертационния труд се определя от факта, че тя е попада в центъра на изследователския интерес за усъвършенстване на обучението на медицинските сестри, професионалната им реализация и израстване, осъществяването на тяхната автономност, повишаването на качеството на здравните грижи и удовлетвореността на пациентите. Именно в този широк спектър от научни проблеми, нерешени задачи и изследователски интереси, се позиционира темата за супервизията и наставничество, като насока за теоретичното и практическо изясняване на възможностите и условията за успешното им прилагане.

Дисертационният труд притежава обем и структура, отговарящи напълно на приетите стандарти. Обзорът на литературата е подчинен на необходимостта да се представят и обсъдят както предпоставките за въвеждането на супервизията и усъвършенстване на наставничеството, така и очакваните резултати от прилагането на подобни модели в краткосрочен и дългосрочен аспект, необходимите условия за тяхното осъществяване в областта на законотворчеството, конкретната организация и осъществявани връзки. Обзорът на литературата е целенасочен и задълбочен и обхваща всички аспекти на проблема и очертава нерешените въпроси.

Ясно формулираната цел и определените 12 задачи са изключително амбициозни и обхващат различните аспекти на проблема – от прегледа на добрите практики до предлагането на модел на професионално развитие на медицинската сестра с участието на супервайзор и наставник.

Проучването е осъществено с един впечатляващ обем, обхващащ различни групи – преподаватели от Катедрите по Здравни грижи (43), главни медицински сестри (31) – за супервизията, студенти от специалност „Медицинска сестра“ от първи до четвърти курс (260), наставници на студенти (189), студенти дипломанти (167), експерти в областта на сестринството (27) – за наставничеството. Проучването на наставничеството е проведено в периода 2010-2012 г., а на супервизията - 2017-2018г.

Приложени са адекватни изследователски методи с подходящ изследователски инструментариум – анкетен метод, полустандартизирано интервю, документален метод, анализ на съдържанието на есета на студенти от специалност „Медицинска сестра“, разработени по темата за наставничеството.

Резултатите от проучването са представени в подробен вид и дават ясна представа за приложимостта на клиничната супервизия в сестринството в България, както и на пречките, които биха съществували при въвеждането на супервизия. Очертана е

необходимостта и са определени условията за въвеждане на специализация "Клинична супервизия" и е обрисувана представата за образа на супервайзора.

Подробно са проучени и организационните аспекти на наставничеството в сестринството, качествата на добрия наставник, системата за подбор на наставници, наставничеството като инструмент за повишаване на мотивацията на обучаващия се и ефективността на учебния процес.

Обсъждането на получените резултати е направено при строго придържане към получените данни и задълбоченото им обяснение. Установените резултати са подходяща база за представянето на идеите за въвеждане на супервизия и утвърждаване на наставничеството и сестринството в България, включващо задълбочено обсъждане на предпоставките – правен анализ на нормативните документи, регламентиращи обучението и професионалната реализация на медицинската сестра в нашите условия, интересното представяне на модел и континуум на супервизия, приложим в страната. Следва да се отбележи, че това е изключително интересен модел – съдържащ организационно-техническата рамка на супервизията, използването на различните видове и форми на супервизия, основните цели на супервизията в сестринството (да се подобри качеството на работата, осигуряване на най-добрата защита на пациентите при сложни клинични ситуации, предпазване от стрес, както и изхода от този важен процес – очакваните ефекти от прилагането на супервизията). Много високо може да бъде оценен този представен модел, както и описаните (отново на базата на задълбочените проучвания) професионални компетенции на супервайзор. Реални и особено полезни за практиката са и предложените три стъпки за континуума на супервизията в сестринството в нашите условия.

Прави отлично впечатление и предложението на проф. Тончева за продължаване и усъвършенстване на наставничеството в обучението на медицинските сестри във вид на теоретичен и практически модел. Особено ценни в тази насока са предложенията за ясни правила, отнасящи се до различните субекти в образователния процес – студент, наставник, преподавател. Въпреки, че всеки един от субектите има специфични цели, тяхното обвързване към постигане на общите цели с предлагания модел и включването на студентите в работните процеси, предполага постигане на добри резултати, задоволяващи всички участници в процеса.

Много интересни и с определена практическа полза са предложенията по отношение на базите за практическо обучение – за отговорностите и функциите на различните партньори, изясняването на средствата, прилагани за връзка между базата за практическо обучение и Медицинския университет. Многобройни са предложенията, направени на базата на проведените проучвания, които биха могли веднага да се въведат в практиката, тъй като са във вид на стройна система, нормативно и документално подробно подкрепени. И като един завършек на този задълбочен научен труд са представените идеи за професионалното развитие на медицинската сестра с участието на супервайзор и наставник – изключително мотивирано предложение и напълно приложимо в практиката.

Представените изводи, предложения и препоръки, представят точно и в синтезиран вид отговорите на успешно реализираните задачи и цел на този задълбочен научен труд. Приносите, които намирам за особено ценни, са лично дело на авторката, резултат на нейната преподавателска и научна дейност и личната ѝ ангажираност във всеки детайл на разработката.

Налице са 24 публикации, свързани с темата на дисертационния труд. Представени са 87 цитирания в български източници по темата на дисертационния труд.

Авторефератът е написан на 112 стр., представен в 5 раздела, отговаря на изискванията и напълно отразява резултатите, отразени в дисертационния труд. По един прегледен и ясен за читателя начин в резюмиран вид дава представа за цялостното съдържание на работата, методите, резултатите и основните изводи.

Личните ми впечатления от професор Соня Тончева са, че тя е един всеотдаен преподавател, организирана, трудолюбива, с желание за развитие и постоянно усъвършенстване.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният дисертационен труд на тема **„Супервизия и настойничество в сестринството“** с автор **проф. Соня Колева Тончева, д.м.**, за присъждане на научната степен **„Доктор на науките“** напълно отговаря на изискванията на националните нормативни документи и на Правилника на МУ- Варна за присъждане на тази научна степен. Посветен е на актуална тема за развитието и професионалното израстване на медицинската сестра, нагласите за въвеждането на супервизия в сестринството, усъвършенстване на наставничеството, които определено биха допринесли за признаване на автономия на медицинската сестра, усъвършенстване на образователния процес и гарантиране качеството на здравните грижи.

Разработен е на базата на задълбочени собствени проучвания, с прилагане на съвременни методи и инструментариум. Резултатите са напълно достатъчни и са послужили за представянето на теоретични и практически модели за въвеждане на супервизията в сестринството, усъвършенстване на наставничеството и постигането на необходимите резултати в обучението и дейността на медицинската сестра. Направените предложения за тези модели, предложенията за въвеждане на специалност **„Клинична супервизия“**, както и конкретните предложения за усъвършенстване на връзките на Медицинския университет с базите за практическо обучение, са безспорен принос в теорията и практиката на развитието на сестринството в България.

Дисертационният труд е написан на коректен научен език, показва задълбочени теоретични знания и практически професионални умения по специалността. Целта и задачите са ясно формулирани и разработени в обем, достатъчни за защита на тезата. Научните съждения са коректни, базирани на статистически доказателствата. Поради всичко това считам, че дисертационният труд отговаря напълно на изискванията за

присъждане на научна степен "Доктор на науките" и ми дава основание да дам положителна оценка.

**НАПЪЛНО УБЕДЕНО ПРЕДЛАГАМ НА ЧЛЕНОВЕТЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ ДА ГЛАСУВАТ
ПОЛОЖИТЕЛНО ЗА ПРИСЪЖДАНЕТО НА НАУЧНАТА СТЕПЕН "ДОКТОР НА НАУКИТЕ"
НА ПРОФ. СОНЯ КОЛЕВА ТОНЧЕВА, Д.М.**

**В ОБЛАСТ НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ 7. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СПОРТ,
ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 7.4. ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ,
НАУЧНА СПЕЦИАЛНОСТ „УПРАВЛЕНИЕ НА ЗДРАВНИТЕ ГРИЖИ“**

СОФИЯ, 12.06.2018Г.

ИЗГОТВИЛ СТАНОВИЩЕТО:

(ПРОФ. Д-Р ТАТЯНА ИВАНОВА, Д.М.)

